

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
ДВНЗ «УжНУ», ректор

 проф. Володимир СМОЛАНКА
24 квітня 2024 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту / співбесіди з української мови
для вступників на навчання
для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» («магістр»)
(на основі повної загальної середньої освіти / НРК5)

РОЗРОБЛЕНО

Предметною екзаменаційною комісією
з української мови
Голова комісії

 проф. Віталія ПАПУШ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування у вигляді індивідуальної усної співбесіди з української мови розроблено відповідно до знань здобутих на основі повної загальної середньої освіти, з урахуванням Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови, що затверджена наказом Міністерства освіти і науки № 696 від 26 червня 2018 року.

Програма передбачає виявлення рівня знань абітурієнтів з таких розділів: «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Розвиток мовлення».

Завдання індивідуальної усної співбесіди спрямовані на об'єктивне з'ясування рівня оволодіння вступниками базових знань з української мови, що передбачені Програмою зовнішнього незалежного оцінювання.

Пропоновану Програму вступної співбесіди з української мови складено із врахуванням мети, вимог і змісту навчання української мови в закладах загальної середньої освіти, закладених у Державному стандарті освіти та чинній програмі з української мови для 11-річної школи.

Співбесіда в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» проводиться відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки

України 06 березня 2024 року № 26 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 14 березня 2024 р. за № 379/41724) зі змінами і доповненнями, внесеними наказом МОН України від 15 березня 2024 року № 326, Правил

прийому на навчання для здобуття вищої освіти у ДВНЗ «УжНУ» у 2024 році розроблених Приймальною комісією та схвалених Рішенням Вченої ради ДВНЗ «УжНУ» від 09 квітня 2024 року, протокол № 5, затверджених та введених в дію Наказом ректора ДВНЗ

«УжНУ» від 09 квітня 2024 року № 257/01-04.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та nn у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

Морфологія

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно і под.).

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки,

синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

Синтаксис

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю: другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком.

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина.

Порівняльний зворот.

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного

речення.

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова, як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

Стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.

Розвиток мовлення

Види мовленнєвої, діяльності; адресант і адресат: мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне, мовлення. Тема й основна думка висловлення; Вимоги, до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки, тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст, і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

3. Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників

Вступник повинен знати:

- основні правила вживання звуків у різних позиціях слів;
- чергування голосних і приголосних звуків, зміни в групах приголосних;
- правила вживання великої літери;
- м'якого знака та апострофа;
- написання частин мови, складних слів;
- правила утворення і написання граматичних форм різних частин мови;
- види речень, способи ускладнення речень;
- типи зв'язків у реченнях;
- вживання сполучників і розділових знаків у різних видах речень;
- замінювати пряму мову непрямою;

- розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них.

Вступник повинен уміти:

- наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм;
- визначати звукове значення букв у словах;
- розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми);
- пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні;
- розпізнавати частини мови, визначати їх лексичне значення, синтаксичну роль, розряди за значенням, морфологічні ознаки;
- правильно вживати відмінкові закінчення, а також закінчення різних форм дієслова;
- грамотно писати прислівники й займенники;
- розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами та в складному реченні;
- визначати головні та другорядні члени речення;
- визначати типи простих та складних речень;
- замінювати пряму мову непрямою, правильно вживати розділові знаки;
- користуватися різноманітними виражальними засобами української мови.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Завдання співбесіди складається з 2-х теоретичних питань, кожне з яких оцінюється в діапазоні 0 – 60 балів (сумарна кількість балів дорівнює 120).

До отриманої суми балів додається ще 80 балів.

Таким чином, відповідь вступника оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів і вираховується за формулою: $80 + T_{з1} + T_{з2}$.

При оцінюванні відповідей абітурієнта враховують такі моменти:

- обсяг і глибина знань;
- вміння критично і творчо розглянути програмний матеріал, робити самостійні логічні висновки;
- вміння чітко, точно й правильно давати відповідь на всі питання;
- рівень мовленнєвої та загальної культури, зокрема вживання слів відповідно до їх значення, володіння нормами літературної вимови та акцентуації, точність вживання граматичних форм, чистота мовлення, етика поведінки.

Визначення результату співбесіди з української мови здійснюється на

основі схем нарахування балів за виконання завдань співбесіди, поданих в Критеріях оцінювання співбесіди з української мови.

Вступник, який набрав менше 100 балів із вступного випробування, отримує оцінку «незадовільно».

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Бал / оцінка	Характеристика підготовленості вступника
0	Відсутнє знання основного програмного матеріалу; вступник не володіє елементарними теоретичними знаннями зі шкільного курсу української мови.
01 – 10	Вступник виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.
11 – 20	Вступник виявив часткове знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, не завжди вмів виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Під час відповіді на теоретичні питання були допущені помилки, але вступник частково володіє необхідними знаннями для їх усунення за допомогою екзаменатора.
21 – 30	Вступник виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання, вмів виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з основною рекомендованою літературою. Під час відповіді на теоретичні питання були допущені помилки, але вступник володіє необхідними знаннями для їх усунення за допомогою екзаменатора.
31 – 40	Вступник виявив не цілком повне знання програмного матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематичний характер знань з предмету і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності.
41 – 50	Вступник вільно володіє знаннями з різних розділів шкільного курсу української мови, уміло використовує наукову термінологію, самостійно демонструє знання та робить висновки, дає правильні відповіді на теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу.
51 – 60	Вступник демонструє високий рівень знань матеріалу різних розділів шкільного курсу української мови, дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного та додаткового матеріалу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Авраменко О., Блажко М. Українська мова. Довідник. Завдання в тестовій формі за новою редакцією правопису. Київ: Грамота, 2023. 336 с.
2. Авраменко О., Тищенко О. Українська мова. За новою редакцією. Київ: Книголюб, 2020. 584 с.
3. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2017. 251 с.
4. Дзюбишина-Мельник Н. Я., Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ціцюра Л. Ф. Читай і знай! : довідник-практикум з граматики та стилістики сучасної української мови. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Києво- Могиллянська академія, 2018. 198 с.
5. Український правопис / Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні НАН України; Ін-т української мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 288 с.
6. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису: навч. посібник / за ред. В. В.Різуна. Київ : Либідь, 2014. 272 с.
7. Цілина М. М. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : навч. посіб. для дистанційного навчання. Київ : Університет «Україна», 2015. 195 с.
8. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : модульний курс : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2016. 326 с.

Додаткова:

1. Авраменко О.М., Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. Українська мова 8 клас. Київ : Грамота, 2021. 191 с.
2. Авраменко О. М. Українська мова 9 клас. Київ : Грамота, 2022. 159 с.
3. Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова 10 клас. Київ : Освіта, 2018. 288 с.
4. Глазова О.П. Українська мова 7 клас. Київ : Освіта, 2020. 256 с.
5. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Новосьолова В.І. Українська мова 11 клас. Київ : Педагогічна думка, 2019. 232 с.
6. Заболотній В.О. Українська мова 6 клас. Київ : Генеза, 2018. 256 с.
7. Калинич О. Українська мова. Посібник для підготовки до ЗНО. Комплексне видання. Київ: Астон, 2022. 384 с.
8. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова : модульний курс : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2017. 823 с.